

प्रति,

१. केंद्रीय सांस्कृतिक कार्यमंत्री, नवी देहली.
२. मा. अध्यक्ष, केंद्रीय चित्रपट परिनरीक्षण मंडळ, मुंबई.

विषय : हिंदु धर्मासाठी प्राणांची बाजी लावणाऱ्या नागा साधूविषयी विकृत दृश्ये दाखवून हिंदु संस्कृतीला काळीमा फासणाऱ्या 'लाल कप्तान' चित्रपटावर बंदी आणण्याविषयी....

महोदय,

नागा साधूंच्या संदर्भात कथा आणि चित्रण केलेला 'लाल कप्तान' हा चित्रपट ६ सप्टेंबर २०१९ या दिवशी प्रदर्शित होत आहे. माध्यमांत प्रसिद्ध झालेल्या वृत्तानुसार हा चित्रपट १७८० च्या दशकातील आहे. यात 'एक नागा साधू सूड घेण्यासाठी इंग्रज अधिकाऱ्याला ठार मारतो आणि त्यानंतर तो त्याच्या डोक्यावर लाल कपडा बांधून फिरतो', अशा आशयाची कथा दाखवण्यात आली आहे. हिंदु धर्मरक्षणासाठी महान कार्य करणाऱ्या नागा साधूंना अपकीर्त करण्याचा डाव या चित्रपटाच्या माध्यमातून दिसून येतो. नागा साधू ही हिंदु साधूंच्या परंपरेतील एक महत्त्वाचा भाग आहे. नागा साधूंचे हिंदूंच्या दृष्टीने महत्त्व अनन्य साधारण आहे. त्यांच्याविषयी अशा प्रकारचे चुकीचे चित्रण असल्यास ते अतिशय अयोग्य आणि हिंदु धर्म परंपरांची टिंगल करणारे ठरेल. तसेच हा नागा साधूंची प्रतिमाभंजन करण्याचा अतिशय खालच्या स्तरावर प्रयत्न ठरेल.

नुकताच प्रदर्शित झालेल्या 'आर्टिकल १५' या चित्रपटात ब्राह्मण समाजाविषयी चुकीचे चित्रण केल्यामुळे उत्तर प्रदेशातील कानपूरसह अनेक ठिकाणी कायदा-सुव्यवस्था यांचा प्रश्न निर्माण झाला होता. तसाच प्रकार हा 'लाल कप्तान' या चित्रपटाच्या माध्यमातून हिंदु धर्माची निंदानालस्ती करण्याचा प्रकार हिंदु समाज खपवून घेणार नाही आणि कायदा-सुव्यवस्थचा प्रश्न निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

जोवर चित्रपट प्रदर्शित होत नाही, जोवर त्यात काय चित्रण केले आहे हे पाहिले नाही, तोवर चित्रपटाला विरोध कसा काय करता, असे चित्रपट निर्माते, पुरोगामी, पत्रकार आदी अनेकदा प्रश्न विचारतात. प्रत्यक्षात चित्रपट प्रदर्शित झाल्यानंतर अनेकदा विरोध होऊनही चित्रपटात काही पालट केला जात नाही आणि विरोधामुळे अधिक प्रसिद्धी मिळून निर्मात्यांचा अधिक पैसा मिळतो, हा परिणाम झालेला दिसून येतो; मात्र चित्रपट बनवतांनाच तो वाद निर्माण होणार नाही, असा बनवल्यास समाजस्वास्थ्य चांगले राखता येते. याची खबरदायी घेण्यासाठीच चित्रपट पूर्ण होण्यापूर्वी ज्या गोष्टी आम्हाला समजल्या आहेत, त्याबाबत आमचा आक्षेप आहे. हिंदूंच्या विरोधाबाबत निर्मात्यांनी अथवा संबंधितांनी हिंदु संत-महंतांशी चर्चा करून चित्रपटात असे काही असणार नाही, याची ग्वाही दिल्यास हिंदु समाजाला चित्रपटाला विरोध असण्याचे काही कारण उरणार नाही; मात्र आतापर्यंत असे औदार्य ना चित्रपट परीनिरीक्षण मंडळाने दाखवले आहे, ना चित्रपट निर्मात्यांनी दाखवले. यातून हिंदु समाजाच्या भावनांची चित्रपट परीनिरीक्षण मंडळ आणि चित्रपट निर्माते यांच्या लेखी काय किंमत आहे, हेच लक्षात येते.

* या चित्रपटाच्या अनुषंगाने काही गोष्टी पुढे देत आहोत, याचा गांभीर्याने विचार व्हावा, ही अपेक्षा आहे -

१. नागा साधू म्हणजे आद्य शंकराचार्यांचे लढाऊ सैन्य. हिंदु धर्माचे रक्षण करण्यासाठी आद्य शंकराचार्यांनी निर्माण केलेली व्यवस्था. नागा साधूंची दीक्षा सहजासहजी कोणाला मिळत नाही. त्यासाठी कडक

ब्रह्मचर्य आणि अन्य धर्मशास्त्रीय नियम पाळावे लागतात.

२. आतापर्यंत अनेक वेळा परकियांनी भारतावर आक्रमण केले, त्या वेळी भारतातील राजा-महाराजांनी नागा साधूंचे साहाय्य घेतले होते, याची इतिहासामध्ये अनेक उदाहरणे आहेत. इतिहासामध्ये युद्धाची अशीही गौरवपूर्ण उदाहरणे आहेत की, ज्यामध्ये ४० सहस्रांहून अधिक नागा साधूंनी युद्धामध्ये भाग घेतला होता.

३. अहमद शाह अब्दालीने मथुरा, वृंदावन नंतर गोकुळावर आक्रमण केले, तेव्हा नागा साधूंनी त्याचा सामना करून गोकुळाचे रक्षण केले. सध्या स्थितीत भारतात नागा साधूंचे १३ आखाडे असून त्यामध्ये लक्षावधी नागा साधू साधना करत आहेत.

४. नागा साधू कधीही व्यक्तीगत स्वार्थासाठी कृती करत नाहीत. 'लाल कप्तान' या चित्रपटात मात्र 'नागा साधू वैयक्तिक स्वार्थासाठी इंग्रज अधिकाऱ्याची हत्या करतो', असे दाखवले आहे. हा चित्रपट प्रदर्शित झाल्यास नागा साधू कशाप्रकारे चुकीच्या कृती करतात, हे वास्तव नसलेले अयोग्य चित्र लोकांच्या मनावर बिंबेल.

५. आतापर्यंत 'पीके', 'केदारनाथ', 'पद्मावत' यांसारख्या अनेक चित्रपटांमधून प्रत्येक वेळी हिंदूंच्या धर्मपरंपरा, देवता, संत, राष्ट्रपुरुष, ब्राह्मण आणि जाती यांविषयी जाणीवपूर्वक अयोग्य प्रकारे चित्रण दाखवण्यात येते. त्याद्वारे हिंदूंच्या धार्मिक भावनांचा अनादर केला जातो. त्याला कितीही विरोध झाला, तरी हिंदू सहिष्णू असल्याने अधिक काही करणार नाहीत, अशी निर्मात्यांची भावना झाली आहे. हे मात्र मुसलमान किंवा ख्रिस्ती यांच्या धार्मिक भावना दुखावल्या गेल्या, तर सेन्सॉर बोर्डसह शासनही त्वरित कारवाई करतांना दिसते. याचीही अनेक उदाहरणे आहेत.

अ. मुसलमानांच्या भावना दुखावणाऱ्या 'विश्वरूपम्' या तमिळी चित्रपटावर तामिळनाडू शासनाने बंदी घातली.

आ. ख्रिस्त्यांच्या भावना दुखावणाऱ्या 'द दा विंची कोड' या इंग्रजी चित्रपटावर गोवा शासनाने बंदी घातली.

इ. 'कमाल धमाल मालामाल' या चित्रपटात एक फादर कुत्र्याचे लग्न लावतांना दाखवले होते. हा चित्रपट प्रदर्शित झाल्यानंतर या चित्रपटाला ख्रिस्त्यांनी विरोध केला होता. त्या वेळी हा चित्रपट माघारी घेऊन तो प्रसंग वगळून पुन्हा प्रदर्शित करण्यात आला.

ई. अक्षयकुमार यांचा 'एंटरटेन्टमेन्ट' या चित्रपटामध्ये विनोदी कलाकार जॉनी लिव्हर यांचे नाव 'अब्दुल्ला' होते. हे नाव मुसलमानांमध्ये पवित्र मानले जाते आणि या चित्रपटात या नावावरून अनेक विनोद केले गेले आहेत, असा आक्षेप असल्याने सेन्सॉर बोर्डाने निर्मात्यांना या पात्राचे नावच बदलण्यास भाग पाडले.

वरील उदाहरणे अत्यंत मोजकी आहेत; मात्र हिंदूंच्या देवता वा धर्म याबाबत कितीही विरोध झाला, तरी ना सेन्सॉर बोर्ड, ना शासन याबाबत काही भूमिका घेते. कोणीही यावे आणि हिंदूंच्या भावना तुडवाव्यात, अशी स्थिती निर्माण झाली आहे. चांगली पटकथा, चांगले संवाद, चांगला अभिनय, चांगली गाणी आदी गोष्टींच्या आधारे चित्रपट चांगला होतो आणि चांगला व्यवसायही करतो, हे आता विस्मृतीत गेले आहे. आज जाणीवपूर्वक वाद निर्माण करून, हिंदूंच्या भावना दुखावून, धर्मपरंपरांवर आघात करून चित्रपट बनवायचा, प्रसिद्धी मिळवायची आणि पैसा मिळवायचा, असे सध्याच्या चित्रपट निर्मात्यांचे नीतीहीन केवळ धंदेवाईक समीकरण बनले आहे, हे वास्तव आहे.

* तरी याविषयी आमच्या पुढील मागण्या आहेत

१. कायदा आणि सुव्यवस्था अबाधित रहावी आणि कोणत्याही समाजघटकाच्या भावना दुखावल्या जाऊ नयेत, या दृष्टीने हिंदू संत-महंत, नागा साधूंचे आखाडे आदींना दाखवून त्यांच्या अनुमतीशिवाय या चित्रपटाला केंद्रीय चित्रपट परीनिरीक्षण मंडळाने अनुमती देऊ नये.

२. आतापर्यंतचा अनुभव पहाता हिंदूंच्या बाबतीत भावनाशून्य असलेल्या केंद्रीय चित्रपट परीनिरीक्षण मंडळाने हिंदूंच्या मागण्या अमान्य करत या चित्रपटाला अनुमती दिली, तरी शासनाने हिंदूंच्या भावनांचा विचार करता या चित्रपटावर बंदी घालावी आणि हिंदूंच्या भावनांची दखल घ्यावी.

३. चित्रपटाच्या माध्यमातून हिंदु धर्म, धर्मग्रंथ, देवता, संत, परंपरा, राष्ट्रपुरुष, विविध समाजघटक आदींविषयी अयोग्य चित्रण केले जाऊ नये, यासाठी केंद्रीय चित्रपट परिनिरीक्षण मंडळाने नियमावली बनवावी.

४. केंद्रीय चित्रपट परीनिरीक्षण मंडळामध्ये चित्रपटांतील धार्मिक गोष्टी पडताळण्यासाठी हिंदु धर्मातील अभ्यासू, मान्यताप्राप्त अशी सर्वमान्य व्यक्तीची सदस्य म्हणून निवड करावी. त्यांच्याकडून अशा चित्रपटांतील चित्रण तपासून मगच अनुमती द्यावी.

आपला विश्वासू,

संपर्क :